

290 I al sin glans nu stråler solen

Mel.: Henrik Rung 1859

1 I al sin glans nu stråler solen,
livslyset over nåde-stolen,
nu kom vor pinselilje-tid,
nu har vi sommer skær og blid,
nu spår os mer end englerøst
i Jesu navn en gylden høst.

2 I sommernattens korte svale
slår højt fredskovens nattergale,
så alt, hvad Herren kalder sit,
må slumre sødt og vågne blidt,
må drømme sødt om paradís
og vågne til vor Herres pris.

3 Det ånder himmelsk over støvet,
det vifter hjemligt gennem løvet,
det lufter lifligt under sky
fra Paradís, opladt på ny,
og yndig risler ved vor fod
i engen bæk af livets flod.

4 Det volder alt den Ånd, som daler
Det virker alt den Ånd, som taler,
ej af sig selv, men os til trøst
af kærlighed med sandheds røst,
i Ordets navn, som her blev kød
og fór til Himmels hvid og rød.

5 Opvågner, alle dybe toner,
til pris for menneskets forsoner!
Forsamles, alle tungemål,
i takkesangens offerskål!
Istemmer over Herrens bord
nu menighedens fulde kor!

6 I Jesu navn da tungen gløder
hos hedninger så vel som jøder;
i Jesus-navnets offerskål
hensmelter alle modersmål;
i Jesu navn udbryder da
det evige halleluja.

7 Vor Gud og Fader uden lige!
Da blomstrer rosen i dit rige,
som sole vi går op og ned
i din Enbårnes herlighed;
thi du for hjertet, vi gav dig,
gav os med ham dit Himmerig.

N.F.S. Grundtvig 1843 og 1853

I al sin glans nu stråler solen

Grundtvig er kendt for at digte det hjemlige landskab med de skiftende årstider på en måde, så den kristne frelses historie billedligt gøres nærværende. Gud er nær *lige nu* med sin Ånd, blidt og overbevisende, midt mellem pinseliljer, i skoven, i den korte sommernat. Den lune blide sommervind og Guds Ånd i skaberværket er to sider af den samme historie.

Pinsen, som falder halvtreds dage efter påske (pinse: pentacost: halvtreds), og ti dage efter at den opstandne Jesus er fareet til himlen, er højtiden, hvor menigheden fejrer, at Gud sender sin kraft fra det høje og indgyder sin helige Ånd i disciplene, så de kan prædike og døbe. I Apostlenes Gerninger i Det Ny Testamente fortælles, at Guds kraft bevirkede, at disciplene formåede at tale og prædike på alle sprog. Denne pinsefortælling indgår i vers 3. Ånden kommer fra oven, den daler, fordi Gud vil (volder) det. Grundtvig forstod frelseshistorien som udtryk for, at historien er en dynamisk størrelse. Guds Ånd var ikke kun på jorden, da Jesus gik rundt i Palæstina. Ånd og støv indgår til stadighed i et forunderligt eksperiment, som udvikler sig og forklares i historiens løb. Ikke automatisk, men af Guds vilje og kraft (dynamisk). Ikke kun den gang i begyndelsen eller ved tidernes ende, men lige nu!

Helligånden udgår fra Gud. Helligånden er den ene af tre fremtrædelsesformer, som udgør den treenige Gud. Den ånd, hvormed han skaber, trøster, oprejser, giver mod og håb, dømmes og levendegør, når der tales med Guds Ånd. Helligånden er med et aktuelt ord Guds kommunikationsenhed, - eller endnu bedre: Guds kommunikations agent. (agent af agens: den der gør/bevirker/handler) Helligånden får noget til at ske med ord. Ånden er *Himmelens tale-evne*, digter Grundtvig i anden pinsesalme: 'Gud Helligånd, vor trøstermand!' Helligånden har flere navne: sandhedsånd, trøstermand og talsmand.

Guds virksomme ånd i verden er salmens ledende tanke. Gennem behændige bogstavrim, tryller Grundtvig. Se lige, hvordan bogstavet *i* er poetisk på færde lige fra salmens begyndelse: '*I* al sin glans' Det er som om selve bogstavet *i* overbeviser: Guds Ånd råder *i* verden, det kan ses, høres og mærkes af salmens poesi. Livslyset, pinselilje-tid og blid.

Ud over et billede af skærsommer, som salmen fremstiller, trækker de første verselinier på et velkendt billede fra den kristne tradition. Solen er både himmellegemet, der lyser over jorden og det guddommelige lys, der giver livsoplysning, selve livslyset. Lyset ovenover oplyser nådestolen. På mange billeder i kirkernes korbue fra tidlig tid er tegnet, hvordan Jesus sidder på en stol, (her: nådestolen) og dømmes. Ud af hans mund er tegnet både et sværd og en lilje. Derfor peger ordet pinselilje-tid i vers 1 på mere end pinseliljerne, der blomstrer i maj. Pinselilje-tid betyder, at tiden er kommet. Det sker allerede nu, at når Helligånden udsiger en dom i Jesu navn, er det en dom om nåde og ikke dom om straf. Det er en dom så blid som skærsommer. Dommen siges under henvisning til Jesus, Guds søn, som har haft sin gang på jorden. Derfor er det mere end englerøst. Den blide nådesdom gælder ikke kun for dem, der allerede færdes i himlen: englenerne, den gælder også her!

I traditionel kristendom findes der side om side to måder for mennesket at forholde sig til det jordiske liv på. Åndens kraft er blevet udlagt til at få mennesket til at længes til himlen og tage afsked med verden eller at gøre verden beboelig. Den traditionelle kristendom bevæger sig i sine mange former mellem de to yderligheder. Af livsformer rummer kristendom både pilgrimen på vej til et sandere sted, den asketiske munk, og mennesket der glæder sig over gaverne i den gudsskabte verden.

Med denne salme sættes følgende spørgsmål på spidsen: Er Paradis her eller hisset? De to salmepoeter Grundtvig dystede med fra tidli-

gere århundreder, Kingo og Brorson, svarer hisset, Grundtvig svarer her. Og dog, i en hvis forstand svarer de alle tre *både og!* - men vægtlægningsen på: *her* forskydes mærkbart i Grundtvigs salmedigtning.

Jeg kan li' den tanke, (jeg tror det må forholde sig således, men jeg ved det ikke), at Grundtvig har ladet sig inspirere af Brorson sanselige vers: 'Ja, jeg skuer / dine druer, / Paradis! den livets frugt. / Dine søde / roser møde / mig nu alt med deres lugt, / giver tidens åndedrag / evighedens luft og smag.' (v. 3 i 'Når mit øje træet af møje'). Synet af Paradis får Brorson til at lugte, ånde og smage evigheden i livet her. Grundtvig giver den en tak mere. Han kan se det samme, blot ikke i en fjern skuen, men lige her på hjemmets dørtærskel, i haven og i skoven. For Grundtvig er det ikke tilstrækkeligt at digte kristentroens herlighed som noget, der venter forude efter livets trængsler, en gang i det hinsidige. I et Paradis, der alene er englenes, og en tro på et evige liv, som noget verdensfjernt, langt fra menneskelivet her. Derfor lyder det fra begyndelsen i det første vers: '*nu* spår os mer end englerøst / i Jesu navn en gylden høst'. Som skærsommer giver løfte om høsten, på samme måde giver den hellige Ånd løfte om menneskets forhold til den himmelske Gud.

Spændingen mellem her og hisset, mellem nu og så, opretholdes af det fjerde vers som er salmens omdrejningspunkt. De første tre vers udfolder Helligåndens mærkbarhed og synlighed allerede nu og her. De tre sidste vers udfolder det evige nu og her.

Sommernatten er kort og sval (v 2). Fredsskov blev indført ved en skovlov i 1805. Den påbød beplantning af egetræer, der skulle vokse i fredstid, og som kun måtte fældes i tilfælde af behov for tømmer i krigstid. Billedet bruges her som et billede på at alt ånder fred, nattergalen 'slår højt'. Det kan være en høj sang, eller billedet af en flyvetur højt op-

pe. Men det efterlader også indtryk af en velvoksen skov.

Gentagelsen af blid fra verset før, minder om Guds blide lilje-dom, som både underbygger de søde paradisdromme og gør det meningsfuldt, at mennesket vågner og priser, dvs. takker Gud.

Den verden, som mennesket vågner til fra sin søde drøm om Paradis er ikke drømmens modsætning, mens dens opfyldelse og forudsætning. Guds Ånd er virksom over alt: det ånder, vifter og lufter lifligt. Den Ånd som almindeligvis ikke kan ses, ånder over støvet og er synlig i det løv, som konstant bevæges i en sommerluftning: som en hjemlig viften gennem løvet. - Og i vinden, slet og ret, som lufter under skyen. Luft opladt fra Paradis, en underfundig gengivelse af Brorsons stærke billede, citeret før.

Det er overvældende, hvordan Grundtvig poetisk formår at flytte Brorsons skuen af Paradis i det fjerne, til et syn i verden af en bæk i engen (v 3). Det, der for Brorson er en længsel, som mærkes i fornemmelsen og forventes en gang efter livets afslutning ved den endelige dom, bliver hos Grundtvig til en erfaring, der kan fæstes lid til, dvs. den kan tros.

Visionen er synlig i skaberværket, når Gud med sit ord lader mennesket se de livgivende kræfter i stedet for de destruktive. Da er Paradis ikke kun et: *Tænk når* en gang, men også et *nu* allerede. I det tredje vers er *i'et* endnu en gang på færde: **himmelsk, vifter hjemlig, lufter liflig, Paradis, yndig risler, livets flod.** Poesien bevirker, at mens vi synger, er i'erne på spil og underbygger, overbeviser, maler og gør det forståeligt, at det er nærværet af himlen på jorden, som gør verden **hjemlig**, for når det vifter og lufter lifligt, **ligner jorden himlen.** Den er hjemlig, dvs. den er som Paradis. Her, i det hjemlige, er bækken i engen en udløber af livets flod. (Jf. den bibelske skabelsesberetning, hvor fire floder løber ud fra haven til kendte floder i verden af den gang. (1 mos kap. 2)).

Det midterste vers (v 4) er trosbekendelse og pinseberetning i ét. Den Ånd, der kommer fra oven udvirker alt, ikke for sin egen skyld, men af kærlighed for at trøste mennesket. Ordet er det ord, som Gud skabte med i begyndelsen og som kom ind i verden ved Guds søn: Jesus Kristus. Og som lige før pinsen for til himmels.

På ortodokse kirkes billeder af den sejrende, opstandne og himmelfarende står Kristus med en rød fane med hvidt kors. Det ligner det danske flag som vimpel eller statens splitflag. Hvad hvid og rød betyder i den sidste verselinie er ikke en national hilsen. Denne salme har ikke det nationale som tema, den har kristendom i sit universelle sigte. Det kan måske forekomme lidt søgt, men tolket i tråd med salmens bogstavrim og leg med vokaler er rød og hvid symboler for inkarnationens farver: den hvide ånd i det røde kød.

Da Jesus for til himmels var han ikke ren ånd. Han var ikke et spøgelse: han var både ånd og kød. I ordet hvid er i'et på færde igen og forbinder det lydligt og billedligt med himmel og pinselilje-tid. Jesus liv, død, opstandelse og himmelfart er centrale begivenheder i kristendommen. Det bryder med det skarpe skel mellem himmel og jord, således at der både er Ånd hernede og kød, deroppe. Grundtvigs version af Paradis er ikke asatroens ædegilde i Valhalla, men kødets opstandelse, og i salmens sammenhæng understreges kødets himmelfart med ordet rød. Som det i øvrigt rimer sammen med alt det andet hernede: Støvet, løvet, sandheds røst, høst, trøst, kød og rød. Der må lys og luft til før støv, løv, menneskerøst, høst og kød gløder. Lys og luft giver ild, i pinsefortællingen fra Apostlenes Gerninger er der tunger af ild på disciplene. Intet sted i salmen nævnes ordet ild. Overalt er det til stede, som kraften, der bevæger alt fra luftningen mellem bladene til gløden i stemmerne, der taler om det i livet, der ligger allermest på sinde. Dette mysterium ikke fra alfa til omega, men i salmen fra i til ø. Ilden

hernede, der ikke slår ihjel som det himmelske lyn, men blidt oplyser med sin glød.

Synsvinklen i salmens tre sidste vers har karakter af en vækkelse til lovsang. Forudsætningen er: I Jesu navn: nu er verden hjemlig som Paradis, men der er stadig forskellig på Gud og mennesker. Gud er uden lige (v 7), til ham må alle hernede synge takkesange. Dybe toner betyder ikke, at det bassernes tur (v 5), men at tonerne kommer fra dybet, dvs. fra jorden til forskel fra englenes himmelske toner.

Disciplene prædikede på alle sprog og den kristne kirke udfolder sig på alle tungemål, men de kan forenes i tak, ved nadverbordet og i lovsangen. Inspirationen er ikke kun pinseunderet, som det fortælles i Apostlenes Gerninger, men også fortællingen om Babel, hvor Gud slog mennesket med mange sprog, så de deltes i mange folk, der ikke kunne blive enige om at bygge et tårn til himlen (1 Mos 11). I salmerne i Det Gamle Testamente findes ideen om, at alle folk vil samles og hylde Herrens udkårne, kongen på Zion (jf. Ps. 2). Selv om menighedens fulde kor angiveligt er påvirket af den hellige Ånd (spiritus sanctus) er betydningen i konkret forstand hele koret.

I salmen har Ånden navn. Opstemtheden er ikke over hvad som helst, men i Jesu navn v. 1; v 4; v. 6). Til forskel fra byggerne af Babelstårnet, hvis mål det var at nå op til Gud, overtager folkene ikke Guds plads i himlen. Deres modersmål smelter sammen, når de i Jesu navn synger med på det evige Halleluja. Gud forbliver uden lige, men forskellen fra projektet i Babel til salmens nu, er den rose som blomstrer i Guds rige (v 7). Den røde farve fra vers 4 kaldes frem ved billedet af den blomstrende rose. Den himmelfarne Jesus, kød og ånd, rød og hvid, trives og regerer i Guds rige. Mennesket går op og ned, som solen, der går op og ned, oplyst af herligheden, der udgår fra Guds søn, den enbårne. Menneskets livstid er kort, men både i livet og trods døden, er det Jesus, der regerer riget; -

og mennesket er, i kraft heraf, borger i det rige. Det har givet sit hjerte i bytte herfor, dvs. mennesket er fuld af den lidenskab og kærlighed, som Helligåndens glødende ord har tændt. Det historiske liv udfolder sig for den kristne menighed under glansen af livslysets strålende sol..

Grundtvig er pinsens salmedigter. Luther, Kingo og Brorson har også digtet til højtiden, men det er Grundtvig, der på en særlig måde fik skabt en salmedigtning over pinsens budskab, så det ikke blev et lidt uforståeligt appendiks til julens og påskens fortællinger om Jesu fødsel og død, men placeret centralt som den kristne menigheds kendetegn og selvforståelse med vægt på det levende ord, Ånd, livsoplysning og menighedens fællesskab.

Salmen er pinsesalmen over alle pinsesalmer. Det er vanskeligt at forestille sig en gudstjeneste pinsesøndag i en dansksyngende menighed, uden at den synges. *I al sin glans nu stråler solen* har vundet hævd i kristne menigheder af alle slags. Det gælder over hele linien, hvad enten det er en sogne-, valgmenighed i folkekirken, en frimenighed, blandt katolikker, baptister, eller reformerte.

Kirsten M. Andersen